

Third party ownership in voetbal; een nadere analyse

Mede door de afname van sponsorinkomsten als gevolg van de economische crisis, zoeken voetbalclubs steeds meer naar andere vormen van financiering om zich te kunnen – blijven – meten met de (inter)nationale top. Een van deze alternatieve vormen betreft de gehele of gedeeltelijke verkoop van de economische rechten van een voetballer aan een derde partij, de investeerder. Bij een toekomstige transfer van de speler ontvangt de investeerder vervolgens als tegenprestatie een percentage van de transfersom. Deze vorm staat bekend als 'Third Party (Player) Ownership' (hierna: TPO). In Zuid-Amerika is TPO reeds wijdverbreid. Inmiddels heeft TPO ook zijn intrede in het Europese én Nederlandse voetbal gedaan. Zo zou bijvoorbeeld FC Porto slechts over 7 van haar 29 spelers de volledige economische rechten bezitten.¹ De UEFA wil TPO verbieden. De FIFA wil hier echter nog niet aan. Een nadere analyse.

1. Onderscheid federatieve en economische rechten

Het fenomeen TPO vloeit voort uit de gewijzigde transferregels na het *Bosman*-arrest.² Sinds *Bosman* zijn voetballers na het aflopen van hun arbeidsovereenkomst niet meer gebonden aan hun club maar zijn zij transfervrij ('free agents'). Het staat de speler dan vrij om bij een nieuwe voetbalclub in dienst te treden, waarna de voetbalclub vrijelijk tot registratie van de speler bij de nationale sportbond kan overgaan. Deze registratie is een voorwaarde voor deelname van de speler aan de (inter)nationale officiële competities. De FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players (hierna: FIFA RSTP) schrijven voor dat een speler slechts bij één club mag zijn geregistreerd.³

Het recht van een club om een speler te mogen registreren wordt ook wel aangeduid als een 'federatief (of administratief) recht'. Een club kan de speler pas registreren als zij een arbeidsovereenkomst met de speler heeft gesloten. Is een arbeidsovereenkomst van een speler nog niet ten einde, dan dient een geïnteresseerde club de arbeidsovereenkomst van de speler bij zijn voetbalclub af te kopen.⁴ Bij een vroegtijdige transfer van een speler komen partijen dus feitelijk een beëindiging van de ar-

beidsovereenkomst tussen de speler en de club overeen – veelal tegen een vergoeding, betaald door de nieuwe club: de transfersom – waarna de geïnteresseerde nieuwe club een arbeidsovereenkomst met de speler kan aangaan en aldus het federatieve recht verkrijgt de speler te kunnen registreren.

Naast federatieve rechten spreekt men van 'economische rechten'. Deze economische rechten zien op de financiële inkomsten van een club die voortvloeien uit deze vroegtijdige beëindiging van de arbeidsovereenkomst (de transfersom). Economische rechten zijn dus gekoppeld aan het federatieve recht.⁵ Met andere woorden, economische rechten vertegenwoordigen de financiële waarde van het federatieve recht.

Het onderscheid tussen federatieve en economische rechten is ook erkend door het CAS (Court of Arbitration for Sport), het hoogste Hof van Arbitrage in de sport:

'In the Panels Opinion, in professional football a basic legal distinction is to be made between the registration of a player and the economic rights related to the player. A club holding an employment contract with a player may assign, with the player's consent, the contract rights

* Mr. R. Simons is werkzaam als advocaat bij DVDW Advocaten te Rotterdam.

1. KEA-CDES, 'Study on the economic and legal aspects of transfers of players', januari 2013, p. 65.

2. HvJ EG 15 december 1995, nr. C-415/93, NJ 1996, 637.

3. Artikel 5 lid 2 van de FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players: 'A player may only be registered with one club at a time.'

4. Arbeidsovereenkomsten van voetballers zijn meestal voor bepaalde tijd gesloten en bevatten (veelal) geen tussentijds opzegbeding. Zij kunnen de arbeidsovereenkomst daarom niet zomaar tussentijds opzeggen om vervolgens bij een nieuwe club in dienst te treden.

5. Zie ook V. Melero & R. Soiron, 'The dilemma of third-party ownership of football players', *EPFL Sports Law Bulletin* June-October 2012, nr. 10, p. 41-44.

to another club in exchange for a given sum of money or other consideration, and those contract rights are the so called economic rights to the performances of a player. This commercial transaction is legally possible only with regard to players who are under contract, since players who are free from contractual engagements – the so called free agents – may be hired by any club freely, with no economic rights involved' [par. 64].⁶

TPO ziet uitsluitend op de economische rechten. Bij TPO draagt een club (een deel van) de economische rechten van een speler tegen een vergoeding over aan een derde. In ruil voor deze investering ontvangt de derde een deel van de transfersom bij een toekomstige transfer van de speler. Tussen de derde en de speler bestaat geen rechtsverhouding.

Hoewel TPO in Zuid-Amerika reeds lange tijd wijdverbreid is en ook zijn intrede in Europa heeft gedaan, is de discussie over de rechtsgeldigheid en wenselijk van TPO in Europa ontstaan na de zogenaamde 'Tévez-affaire'.

2. Tévez-affaire

In 2006 contracteerde de Engelse voetbalclub West Ham United de spelers Carlos Tévez en Javier Masschano. Beide spelers kwamen van de Braziliaanse club Corinthians Paulista en werden beschouwd als grote talenten. De economische rechten van de spelers waren niet in handen van Corinthians Paulista, maar van diverse investeringsmaatschappijen met een en dezelfde eigenaar: Kia Joorabchian.

Onderdeel van de overeenkomst tussen West Ham United en de investeringsmaatschappijen van Joorabchian was het exclusieve recht van de investeringsmaatschappijen om te beslissen of en voor welk bedrag de spelers mochten worden getransfereerd. Daarnaast was het West Ham United verboden om zonder toestemming van de investeringsmaatschappijen contractuele onderhandelingen te verrichten met de spelers.

Niet zozeer het feit dat de economische rechten van de spelers bij de investeringsmaatschappijen lagen, maar juist de gemaakte contractuele afspraken waren in strijd met de toenmalige Premier League Rules (V. 20). Die bepaalden namelijk dat het een voetbalclub verboden was om een contract aan te gaan dat een derde partij in staat stelde 'to acquire the ability to materially influence its policies or the performance of its teams in league matches or in any (other) competitions'. Hiervan was,

gelet op de afspraken, juist wel sprake. De investeringsmaatschappijen konden namelijk, ten aanzien van de verkoop van de spelers, rechtstreeks invloed uitoefenen op het beleid van de club.

Aanvankelijk ontkende West Ham United de gemaakte afspraken en beweerde West Ham United de volledige economische rechten over de spelers te bezitten. Na een onderzoek gaf West Ham United echter noodgedwongen het tegendeel toe. Dit leidde na bekendwording tot grote ophef. Sheffield United was namelijk door een beslissend doelpunt van Carlos Tévez tegen Manchester United gedegradeerd uit de Premier League. Had Tévez niet gescoord, dan was niet Sheffield United maar West Ham United gedegradeerd. Uiteindelijk werd West Ham United gesanctioneerd met een boete van GBP 5,5 miljoen.

Deze affaire heeft ertoe geleid dat de Premier League is overgegaan tot een algeheel verbod op TPO.⁷ Dit verbod betekent dat Engelse voetbalclubs vanaf het seizoen 2008/2009 over de volledige economische rechten van de speler dienen te beschikken. Vanaf dat moment dienden alle derden die economische rechten van een speler bezaten, te worden 'uitgekocht'. Dit Engelse voorbeeld is ook gevolgd door de Franse en Poolse voetbalbonden waar TPO eveneens verboden is.⁸

3. FIFA Regulations en KNVB Reglementen Betaald Voetbal

Ook de FIFA heeft naar aanleiding van de Tévez-affaire haar regelgeving gewijzigd en een nieuw artikel geïntroduceerd, namelijk artikel 18bis lid 1 FIFA RSTP:

'No club shall enter into a contract which enables any other party to that contract or any third party to acquire the ability to influence in employment and transfer-related matters its independence, its policies or the performance of its teams.'

FIFA spreekt niet over een verbod op TPO, maar over een verbod van *invloed* van een derde op de arbeidsverhouding tussen speler en club en transfergerelateerde aangelegenheden. Niet is uitgewerkt wat er precies onder 'invloed' moet worden verstaan. In ieder geval kan worden gedacht aan het geval waarbij de derde de club kan verplichten een speler te verkopen, indien er een bepaalde transfersom wordt geboden of waarbij de derde de club kan verplichten om de speler op te stellen.⁹ Dit is in strijd met het – sportspecifieke – uitgangspunt dat het publiek moet kunnen uitgaan van een integere sportcompetitie waar resultaten onzeker zijn.¹⁰ Inmen-

6. CAS 2004/A/635 (*RCD Espanyol De Barcelona Sad/Club Atletico Velez Sarsfield*).

7. Zie sectie U.36 en U.37 van het Premier League Handbook Season 2012/13 en uitgewerkt in FA Third Party Ownership Regulations.

8. E. Abatan, 'An overview of Third Party Ownership in European Professional Football', *EPFL Sports Law Bulletin* June-October 2012, nr. 10, p. 25.

9. J. de Dios Crespo Pérez & A. White, 'A review of third party ownership – Where do we go from here?', *EPFL Sports Law Bulletin* June-October 2012, nr. 10, p. 46-47.

10. Zie in dit kader Europese Commissie in de zaak *ENIC/UEFA* (Case COMP/37 806). Het betrof een klacht tegen UEFA-regelgeving die 'multi club ownership' verbodt in clubs die deelnemen in dezelfde competitie(s). De Europese Commissie vond deze beperking van de UEFA gerechtvaardigd 'to ensure its legitimate aim of protecting the uncertainty of the results and giving the public the right perception as to the integrity of the UEFA competitions with a view to ensure their proper functioning'.

ging van derden die van invloed is of zou kunnen zijn op de sportresultaten, zoals de verplichting van een club ten opzichte van de derde om een speler op te stellen, is niet toegestaan.

Volgens artikel 1 lid 3a van de FIFA RSTP is artikel 18bis bindend voor nationale bonden. De KNVB heeft dit geïmplementeerd in artikel 57 van zijn Reglementen Betaald Voetbal 2012/2013:

'Het is een betaald voetbalorganisatie niet toegestaan een overeenkomst te sluiten waardoor enige andere partij de mogelijkheid heeft directe invloed uit te oefenen op:

- de onafhankelijkheid van een club in arbeidsgerelateerde aangelegenheden;
- de onafhankelijkheid van een club in aangelegenheden betreffende overschrijvingen van spelers binnen de KNVB alsmede van en naar buitenlandse bonden;
- het beleid van de betaaldvoetbalorganisatie;
- de verrichtingen van de elftallen van een betaaldvoetbalorganisatie.'

Ook de KNVB wil dus niet tot een algeheel verbod overgaan en beperkt zich in zijn regelgeving tot de 'invloed' zoals opgenomen in de FIFA RSTP. Dit maakt de zogenaamde Talent- en Beloften Pools van Feyenoord Rotterdam ook mogelijk. Derden investeren in door Feyenoord geselecteerde talenten. Op die manier ontvangt Feyenoord op korte termijn liquide middelen om te investeren in bijvoorbeeld nieuwe spelers. De investeerders ontvangen op hun beurt een deel van de economische rechten van de speler(s). Dit betekent tegelijkertijd dat een deel van de transfersom bij een toekomstige transfer van een van de spelers, ten bate van de investeerders komt en niet ten volle van Feyenoord. Voordeel van een 'pool' is dat noch de investeerder noch de club zich aan één speler kan binden, waardoor het gevaar van 'invloed' op de individuele arbeidsverhouding beperkt(er) is, althans lijkt.

4. Voor- en tegenstanders TPO

Zoals hierboven weergegeven wil de UEFA, in navolging van Engeland, Frankrijk en Polen, een verbod op TPO.¹¹ Ook andere actoren in het voetbal spreken zich uit tegen TPO, zoals de internationale voetballersvakbond FIFPro.¹² De voornaamste reden hiervan is van morele en ethische aard: TPO neigt naar mensenhandel. Door TPO worden voetballers meer en meer aangemerkt als handelswaar en als bron van inkomsten voor derden. TPO kan door dat laatste tevens leiden tot tegenstrijdige belangen. Wat als investeerders economische rechten houden van spelers van verschillende clubs? En wat te doen in het geval dat een arbeidsovereenkomst van een speler afloopt

waarbij de investeerder wil dat de speler wordt verkocht om zijn investering terug te verdienen en de club de speler juist om sportieve redenen wil behouden? Immers, zonder arbeidsovereenkomst bestaan er ook geen federatieve en economische rechten en dus geen inkomsten voor de investeerder(s). Het is dus in het belang van de investeerders dat de speler van club verwisselt. TPO leidt in die zin ook tot contractuele instabiliteit.¹³

Strikt genomen zou de investeerder op basis van de FIFA RSTP geen enkele rol (invloed) mogen spelen in de besluitvorming van een club over een speler. Deze besluitvorming dient bij de (onafhankelijke) club te liggen. Het is maar zeer de vraag in hoeverre dit ook de praktijk is. De (financiële) belangen van de investeerders zijn immers groot. Zij zullen veelal betrokken willen worden bij besluiten over een speler in wie zij economische rechten houden.

Daarnaast staat TPO op gespannen voet met het *Financial Fair Play*. Dit is er juist op gericht dat clubs zelf zorg dienen te dragen voor hun financiële huishouding zonder daarbij afhankelijk te zijn van derden.¹⁴ Tot slot wordt door TPO geld 'uit het voetbal' gehaald. Waar het geld eerst volledig naar de clubs ging (en dus 'binnen het voetbal' bleef), gaat het nu naar derden buiten de voetbalwereld met de kans dat het geld niet opnieuw in het voetbal wordt ge(her)investeerd, zoals in de opleiding en training van (jeugd)spelers. Dit is niet in het belang van *het* voetbal.

Voorstanders menen juist dat TPO het voetbal ten goede komt. Zij zien TPO als een nieuwe vorm van financiering die past binnen het huidige economische klimaat. Het biedt clubs met beperktere financiële middelen de mogelijkheid om betere en duurdere spelers aan te trekken, waardoor ze zich kunnen meten met de (inter)nationale topclubs hetgeen de competitiviteit bevordert. Tegelijkertijd is het voor de investeerders interessant omdat ze winst kunnen maken.

5. Conclusie

De discussie over afschaffing van TPO houdt de voetbalwereld verdeeld. De FIFA en de KNVB beperken zich tot een verbod van invloed op de arbeidsverhouding en transferaangelegenheden. De vraag is in hoeverre dit verbod op invloed in de praktijk werkt en controleerbaar is. Voor de investeerders staan er veelal grote (financiële) belangen op het spel. Die zullen bij een club kunnen aandringen op een transfer en/of nauw betrokken willen worden bij besluitvorming van een club die de speler aangaat. Om elke (schijn van) invloed tegen te gaan en ter waarborging van de onafhankelijkheid van voetbalclubs en -spelers, zijn diverse nationale voetbalbonden

11. Zie www.uefa.com/uefa/aboutuefa/organisation/generalsecretary/news/newsid=1931937.html, 16 juni 2013.

12. Zie www.fifpro.org/news/news_details/1959, 16 juni 2013.

13. KEA-CDES, 'Study on the economic and legal aspects of transfers of players', januari 2013, p. 92.

14. Op 7 mei 2013 is bekend geworden dat het *Financial Fair Play* wordt aangevochten wegens strijdigheid met Europees recht door Belgische spelersmakelaar D. Striani. Hij wordt bijgestaan door Jean-Louis Dupont.

eigenhandig overgegaan tot een verbod. Dit heeft tot gevolg dat er binnen Europa discrepanties bestaan tussen regelgeving van de verschillende nationale bonden met betrekking tot TPO (algeheel verbod vs. verbod op invloed). Dit is onwenselijk.¹⁵

Hoewel er veel valt te zeggen voor een verbod of striktere regulering,¹⁶ valt te bezien of dit rechtens haalbaar is. In een rapport dat door de Europese Commissie is geïnitieerd wordt gewezen op de vrijheid van kapitaal, dat (mogelijk) in het geding komt bij een algeheel verbod. Een rechtvaardiging van een verbod of verdere beperking zou geplaatst kunnen worden in het sportspecifieke uitgangspunt, te weten de waarborg van integriteit van de sportcompetitie.¹⁷ Elke (schijn van) invloed van derden op sportresultaten dient te worden vermeden. De UEFA wil in ieder geval toe naar een algeheel verbod. De FIFA is evenwel het verantwoordelijke orgaan voor de mondiale regulering van transferregels. Zij zal – al dan niet onder druk van de UEFA – een definitief standpunt moeten innemen. Wordt vervolgd.

15. Ten aanzien van TPO door spelersmakelaars zijn overigens al op internationaal niveau maatregelen genomen. De FIFA Player's Agents Regulations verbiedt dat spelersmakelaars economische rechten houden over een speler. Artikel 29 lid 1 FIFA Player's Agents Regulations: 'No compensation payment, including transfer compensation, training compensation or solidarity contribution, that is payable in connection with a player's transfer between clubs, may be paid in full or part, by the debtor (club) to the player's agent, not even to clear an amount owed to the player's agent by the club by which he was engaged in its capacity as a creditor. *This includes, but is not limited to, owning any interest in any transfer compensation of future transfer value of a player*' (cursivering red.).

16. Een verdere beperking zou bijvoorbeeld kunnen liggen in regulering die een limiet stelt aan het maximum percentage aan economische rechten dat een derde (en/of derden) mag (mogen) hebben. Hoe meer economische rechten een derde bezit, hoe waarschijnlijker het is dat de derde invloed wil uitoefenen op de club en diens besluitvorming over de speler. Zie ook F.V. Gomes, 'Third Party Player Ownership, Again!', *EPFL Sports Law Bulletin* June-October 2012, nr. 10, p. 65.

17. KEA-CDES, 'Study on the economic and legal aspects of transfers of players', januari 2013, p. 92.